

Gaál Gábor levelei Veres Péterhez

A szépiró Veres Péter — megírta a *Számadásban* — a Korunktól kapott útra indító ösztönzéseket. Első elbeszélései és versei Gaál Gábor kolozsvári folyóiratában jelentek meg, a harmincas évek legelején. Korábbi irodalmi próbálkozásai vitairatok voltak, publicisztikai jellegűek; az a néhány novella, amelyet a paraszti életről a Pesti Naplónak küldött, bár a hangjukban már mozdult valami új, még nem nyerhette meg a szerkesztők tetszését. Maga is csak addig találta túrhetőnek eme próbálkozásait, míg a Korunkat meg nem ismerte.

A *Számadásból* tudjuk azt is, hogyan került a Kolozsvárt szerkesztett marxista folyóirat egy balmazújvárosi szegényparaszt kezébe. A Korunk budapesti megbízottja egy időben Czellár Ferenc mérnök volt, úJVárosi szegényparaszток fia; akkor még az egyetlen, egyetemet végzett ember a nagy, Hortobágy széli mezővárosból. Felesége Dienes lány volt, a Korunkat indító Dienes László rokona. Tőlük kerülhetett valamelyik szám egy öreg úJVárosi agrárszocialistához, s ő vitte be mutatóként a Földművelő Egyletbe. Ott került az útját kereső Veres Péter kezébe.

Azt is megírja Veres Péter: bizony sokáig „keménynek, ridegnek, sokszor egyenesen ellenszenvesnek” érezte a Korunkban közölt tanulmányok hangját. A folyóirat szépirodalmi anyagát pedig nyersnek, szürkének; inkább csak kísérletnek. Szilágyi András *Új pásztorában* azonban — a Korunk közölte azt is — már a tiszta valóság igaz rajzát vélte felismerni. Attól kezdve „nyavalyás kísérletezésnek” látta minden korábbi novelláját, s mind nehezebben várta — minden idegenkedése ellenére — a Korunk számaát. Mert most már — legalábbis egy ideig — rendszeren járt a folyóirat Balmazújvárosra; megrendelték a Földművelő Egyletbe.

Igy lett a Korunk Veres Péter eszméltető olvasmánya. A cikkekből, tanulmányokból a dialektikus gondolkodást, a dialektikus és történelmi materializmust ismerte meg, a szépirodalmi közleményekből pedig a valóságírodalom művelésére kapott indításokat. A Korunkban épp ekkortájt küzdöttek leghevesebben a kigondolt, kiszínezett cselekmény ellen; realizmust kívántak, valóságírodalmat, a tapasztalt, felháborító tények közlését. A Korunk ezzel a törekvésével — igaz a van Tóth Sándornak — egy világirodalmi úttörés részese volt, amelynek eredményeit a harmincas években a Dos Passos-i montázs, a Ludwig Renn-szerű tényirodalom, a Tretyakov-féle dokumentum, a Nagy Lajos-i tárgyiasság és az irodalmi szociográfiák, így a Puszták népe is jelzik.

Ebbe az irányba ösztönözte Veres Pétert a Korunk. Mindenekelőtt maga Gaál Gábor, a szerkesztő. Már a vitacikkkel jelentkező Veres Péterben észrevette a szépirót, s biztatta az írásra: valóságot, „életdokumentumot” írjon a maga és osztálya életéből, s ne „írodalmat”. Értette Veres Péter a tanácsot, de elfogadni, illetve megvalósítani majd csak később tudta. Először az *Eső után* című írásában. Ezt már hozta is a Korunk. S hozta a mezítlábas énekeket, a *Gyepsor* novellákat, a *Számadás* részleteit is; a hangjára talált Veres Péter minden írását. A sokszor megvert szocialista parasztember fellélegzett: a szépirodalomban igazi szellemi hazájára ismert.

Írói magára találásában Gaál Gábornak van talán a legnagyobb szerepe; Gaál Gábor nélkül bizonyára másként vagy legalábbis lassabban alakult volna a szépiró Veres Péter útja. Személyesen nem találkozhattak — az úJVárosi Kadarc utca nagyon messze esett Kolozsvártól, Gaál Gábor emigránsként élt Romániában, nem utazhatott, útlevelet Veres Péternek sem adtak volna a hatalmasok — csak levél útján válhattak szót egymással. Levélben kellett megbeszélniük mindent; a tartalommal, a formával, az egyes emberekkel, a napi élettel kapcsolatos kérdéseket.

Emberi, írói arcukat őrzik a megmaradt levelek. S egyben jelzik a kor-
szak számos nehéz problémáját; a hiányos vagy pontatlan tájékozódásból
eredő tévedéseket is. (A Válaszról, a Márciusi Frontról, Németh Lászlóról,
Szabó Pálról olykor Gaál Gábornak is téves nézetei voltak.)

Veres Péter nagy szeretettel őrizte Gaál Gábor leveleit, és engedte meg a
lemásolásukat; Gaál Gáborné maga ügyelt a másolás pontosságára. A szövegek
néhol mégis hiányosak: a bélyegeket a balmazújvárosi gyerekek is gyűjtötték,
s a levelezőlapokról olykor a bélyeggel együtt szavakat is levágtak. A levágott
szavakat és betűket pontozás jelzi. A levelekből néhány már romániai folyó-
iratokban is megjelent, s hírek szerint a *Kriterion* Gaál Gábor teljes levelezé-
sének a megjelentetésére készül.

CZINE MIHÁLY

1

Cluj Kolozsvár, 1932. ápr. 27.

Kedves Uram!

Ma érkezett levelére azonnal válaszolok s közlöm, hogy a május elsejei szá-
munkban benne lesz a Családi kör című elbeszélése. A megjelenése azért késett
ilyen sokáig, mert részint nagyon sok szépirodalmi anyag áll rendelkezésre, másrészt
együtt akartam szerepeltetni Magát Morvayval és Sellyeivel, akik hasonló vonalról
veszik az írást. Morvay szlovénszkói elemi iskolai tanító, Sellyei viszont gazdalegény.

Az írásait illetően csak buzdítani tudom. Csak azt tudom mondani: folytassa és
ne hagyja abba. Viszont ne az „irodalom” felé önnevelje önmagát, hanem a doku-
mentáció irányába. Dokumentumokat a válság mai napjairól, dokumentumokat a
magyar alföldi parasztról, természetesen azzal a határozott világnézeti beállítódással,
amely az egyetlen és a mi hitünk.

Egyidejűleg ezzel a levéllel elküldöttem Önnek az áprilisi számunkat s ezentúl
rendesen küldöm a lapot címére.

Honorárium ügyének az elintézésére a következő megoldás keresztülvitelére
kérem:

a lap anyagi fenntartása a lehető legnehezebb. Ne hidje, hogy én egy kávé-
házban ülök és étteremben étkező intellektuel vagyok. Én is csak szalonát eszem
vacsorára. A különbség csak az, hogy nekem a lappal kapcsolatban, illetve a lap
miatt rengeteg adósságom van. Az adósságaim miatt nem tudok mozogni s féltök, hogy
az adósságaim terhe megöli a lapot. A lap előfizetői ugyanis nem fizetnek rendesen.
Az évi jövedelemnek, illetve az előfizetői állomány egy nagyon jelentős százaléka
állandóan elvész. Egyszóval teli vagyok anyagi gondokkal. Úgy gondoltam, próbálná
talán meg és szerezne egy vagy két előfizetőt a lapnak s az előfizetési díjukat tartsa
meg a honorárium fejébe. Hogy könnyebbé legyen, olcsóbban is szabom meg az
előfizetési díjat s ez legyen negyedévre 5, félévre 10, egész évre 20 pengő. Nem
tudom elhinni, hogy például Balmazújvároson ne lenne ügyvéd, vagy orvos vagy
más eféle, aki ismervén Magát ne tenné meg Magának ezt a szolgáltatást.

Kérem ne vegye rossz néven ajánlatomat.

Ha akad valaki előfizető, jelentse be nekem a címét és én küldöm az illetőnek
a lapot, az előfizetés díját pedig tartsa meg.

A legjobb akarat mellett sem tudok másképp fizetni.

Az írásait pedig kérem. Érdekelnek tanulmányok, vagy tanulmányszerű hozzá-
szólások is.

Nagyon sokszor üdvözlöm:

Gaál Gábor

2

1932. aug. 8.

Kedves Uram!

Egy kéréssel fordulok Önhöz: legyen olyan jó próbálja megtudni és megírni, hogy mi van a Földművelő Egylettel. Pár nappal ezelőtt fizetési felszólítást küldöttem címükre s a mai napon „vissza a feladónak” címmel visszaérkezett. Megszűnt az Egylet? De hiszen jul-aug.-i számunk nem jött vissza.

Mikor ír nekünk valamit?

Nagyon sokszor üdvözlöm
Gaál Gábor

3

1932. VIII. 12.

... iratait őrzöm. Alkalmadtán ... — Egylet lapját nem küldtem ... tudom, hogy így sokan elesnek a ... — Ne vegye indiszkréciónak, ha az iránt érdeklődöm, hogy mi az a nagyobb írás, amin dolgozik. Ha regény, ha tanulmány, ha egyéb valami: érdekel; hisz nagyobb dologból hozhatok részleteket. Kérem írjon erről a dologról ha teheti.

Nagyon sokszor üdvözlöm
Gaál Gábor

4

1932. aug. 21.

Kedves Uram!

1.) Ha az Aszály-t nem tudja elhelyezni Pesten, kérem küldje el hozzám, majd megpróbálkozom én vele valamit csinálni.

2.) A Kiskondást a szeptemberi számban hozom. Pompás rész. Nem terjedős. (Azért ebből a még részletezésbe vitt rajzolásból ne csináljon stílust.) Szerintem azonban nincs teljesen lezárva. Nem valami „tanárság”, vagy „tendencia” hiányzik belőle, hanem a végső lezárás: az értelem adás, a mondani való, a közlemény; az amit az írónak tudatosítani kell: amiért az egész van. — Minden részlet „érdeklő” az olvasót, az az tárgya az írói kifejezésnek, ha az író a még sejtett, vagy nehézkes részleteknek is az általánosságra utaló értelmet tud adni. Ha nem, — úgy a leg-pompásabban kirajzolt részlet is felesleges.

3.) Dolgozhat a Nyugatnak, — de végzetes baj volna, ha a Nyugat irodalmi, kritikai s elfogadási szelleme befolyásolná.

4.) Tanulmányai is érdekelnek, foglalkozzanak azok bármilyen kérdéssel.

5.) A részletezésre még egyszer: végezhet bármilyen részletezést, de az mondani-való, tartalom és ne pepecselés legyen.

Nagyon sokszor üdvözlő
Gaál Gábor

5

Cluj, 1932. szeptember 14.

Kedves Uram!

Köszönöm hozzászólását, véglegesen... hozzászólása közlését illetőleg ebben a pillanatban nem tudok mondani. Jeszenszky ugyanis a maga ré... befejezetnek

tekinti a vitát; és azonban egy... ezzel a lev... lappal elküldöttem Jeszenszky cím... cikkét, mert abban bizonyos megfontolandó gondolatokat látok. Amennyiben Jeszenszky ír választ az Ön cikkéhez, akkor természetesen azzal együtt az Ön írását hozom.

A sajtóhibákat illetőleg csak azt tudom megjegyezni, hogy a nyomdászok — joggal — tisztábban olvasható írást kérnek.

Mi van regényével és egyéb jelzett dolgozataival?

Minden jót kívánok:

Gaál Gábor

Administratia KORUNK Kiadóhivatal
Cluj, Calea M. Foch No. 13
(bélyegző)

6

Kedves Uram!

...t. Még mindig az a vélem... mány"-át dolgozza át... meg — ha szükséges mégegyszer... a szándékait világosabbá. — A téma különben is olyan, hogy helyesebb ha „hosszan hordja ki” illetve ha nem fukarkodik a kiérlelésével. Szívesen kérek Öntől publicisztikai dolgozatokat. Sőt: szívesen veszem minden sorát. Prózaí, szépirodalmi mondanivalót ne hallgassa el. — Elismerem, siralmas így dolgozni, de ez a mi sorsunk.

Nagyon sokszor üdvözlöm

Gaál Gábor

7

Kedves Uram!

Cluj, 1933. február 21.

Köszönettel igazolom ma érkezett verseit s a múltkoriban... hosszú tanulmánya vételét. A tanulmányra... nem tértem vissza, mert mégegyszer át akarom olvasni. ...z mielőtt egyebeken kívül a közlés módozataira vonatkozólag is megtegyem megjegyzéseimet. Erre tehát nagyon rövid időn belül, amint a márciusi számmal elkészültem, részletesen visszatérek. Versei nekem nagyon tetszenek s ezért mind a kettőt, ha még lehetséges — nyomdai okokból — már a márciusi számban felhasználom. Ezek a versei is azt igazolják, amit már régebben leírtam Önnek: kitűnő a rajzkészsége, tiszta, határozott az érzése. Mind a két vonása kifejező erővel jelentkezik. Egész bizonyos, hogyha versben folytatja igen szép darabokat hozhat létre. Semmiféle fajtáját az írásnak ne hagyja abba.

Nagyon sokszor üdvözlöm
Gaál Gábor

8

1933. III. 8.

Kedves Uram!

Köszönöm újabban küldött verseit. Feltétlenül folytassa. Felfogásom szerint csak arra ügyeljen, hogy koncentráltabb sűrítettebb legyen, — s mindegyik darabnak adjon valami távlatot, nehogy az írás önmagáért valónak hasson. Pár nap múlva még részletesebben visszatérek ezekre a nagy kéziratával kapcsolatban. — Okvetlen írja meg, hogy mely darabok jelentek meg már máshol is, illetve mely darabokat küldte el máshová is. Általában nem szokás és nem szabad egy dolgot két helyre küldeni. — Regényével mi van? A pesti Pantheon-nál és Káldor-kiadónál

talán meg lehetne próbálkozni. Mindkettőhöz van összeköttetésem. — Ne veszítse kedvét rettentő világunkban. Amint egy kis pénzem lesz, küldök.

Nagyon sokszor üdvözlöm
Gaál Gábor

9

1933. IV. 1.

Kedves Uram!

Három hétig ágyban fekvő beteg voltam s azért maradtak el beígért soraim. Ezért késik az áprilisi szám megjelenése is. Az áprilisi számban két, legelőször küldött versét hozom. — Ígérem, hogy minél előbb részletes levéllel jelentkezem Önnél.

Minden jót:
Gaál Gábor

10

Cluj, 1933. április 6.

Kedves Uram!

Köszönöm az előfizető bejelentését. Az illetőt előfizetői növedékbe vettük és a mostani számtól kezdődőleg példányainkat megkapja. Különben egyidejűleg írtam az illetőnek és megkértem arra, hogy az előfizetési díjat Önhöz fizesse. Most már csak arra kérném Önt, hogy amikor fizet Vajda László úr Önnek, úgy azt, legyen olyan jó, jelezze hozzám.

Nagyon sokszor üdvözlöm
Gaál Gábor

11

Cluj, 1933. május 18.

Kedves Uram!

Nagy ... zett sorait. Az új előfizetőnek az 1 ... s egyidejűleg értesítettem, hogy a ... -jat Önhöz fizesse. Vajda Lászlónak is írtam. A Napszámos énekeket a júniusi számban hozom. Betegségem miatt nagy tanulmányával még nem tudtam azzal az alapossággal foglalkozni, amit megígértem. Dolgozzon.

Nagyon sokszor üdvözlöm
Gaál Gábor

12

Kedves Uram!

...nyát rajtam kívül fekvő o... kabja. Mi minden alkalom ...an megjelenünk. Az arrafelé járó példányokért legjobb akarattal sem tudok felelősséget vállalni. Intézkedtem, hogy elmaradt példányai elmenjenek. Ha nem kapja meg: úgy az ottani posta nem továbbítja. Reméljük, hogy ebben az összefüggésben változás áll be. Novelláját hozni fogom, legkésőbb a januári számban.

Nagyon sokszor üdvözlöm
Gaál Gábor

Cluj, 1934. február 10.

Kedves Úram!

Pár nappal ezelőtt válaszoltam arra a levelére, melyben átdolgozott versét s a Tél a gypsoron című írását küldte. Ma megérkezett a két részlet önéletrajzából s mert már a munka terve is nagyon megragadta érdeklődésemet, rögtön elolvastam. Mindjárt leszögezem: mind a két részlet nagyon érdekes, nagyon olvasmányos. Az egészet okvetlenül csinálja meg. Olyan időszakba nyúlt és úgy vélem olyasminek akar emléket állítani, aminek képe (megközelítően kezelve vonalunkról) teljesen hiányzik a magyar irodalomból. Még van ugyan Kassák Lajos önéletírása, ez azonban csak a magyarországi ipari munkás kortörténetileg oly fontos figuráját mutatja be, de ezt is csak félig, mert Kassák nem igazi típusa az ipari munkásnak, inkább az autódidakta típusa ő, aki igen hamar elvész a polgári-kispolgári élethez és célokhoz való feligazodásban. Irodalmunkból, sőt publicisztikánkból is teljesen hiányzik a magyar paraszt s főleg hiányzik szocialista vonalról, mert hiszen egyéb vonalakon épp elég zavarosan és hamisan él, persze szintén nem első kézből. Nem tudom, hogy önéletrajza egészében közelebből mit akar kinyilvánítani, de ha az én magyar parasztban való kortársamat akarja megírni, vagyis azt, hogy egy prekapitalisztikus környezetben élő cseléd magyar legénykéből miként lesz (még hacsak annyi is, amennyit Maga mond, hogy „realista”) szocialista, akkor nem két, hanem tizenkét kézzel kell forszíroznia, hogy megírja ezt a könyvet. Nem tudom mennyire haladt a megírásában, de bármennyire haladt, úgy vélem, az előbbieken kifejezett célra kell törekednie. Már címül is azt kellene adnia, hogy „Egy paraszt élete” s alája alcímül a születése évszámát és a könyv megjelenésének évszámát. Mert természetesen ennek az életnek bele kellene torkolni közvetlen napjainkba. Ön tudja, hogy mit jelent a magyar paraszt Magyarországon. Ebbe a parasztba szeretném, hogy bevilágítson egyéni sorsán keresztül a könyvnek. — A két részletről csak azt tudom mondani, hogy én teljes érdeklődéssel olvastam. Lehet bennem bármilyen nagy érdeklődés azok után az esztendőök után, amiket úgy látom egyívásúan éltünk meg odahaza, mégis nemcsak ez az érdeklődés hajtott a nehezen betűzhető sorokon keresztül, hanem az érdekessége annak, amit mond. — Úgy vélem a leghelyesebb volna ha mindent elküldene, amit már megírt, hogy a megjegyzéseimet alaposabban megtehessem. Mindenesetre ajánlanám, hogy olvasson el egy csomó kortörténeti munkát erre az időre vonatkozólag, amelyben önéletírása halad s a kornak szintén adja meg a rajzát, nehogy légüres térben az összefüggések tükrözése nélkül haladjon az élete. Így pl. hibáztatom a második részletben az állapotokra való kritikáját. Ez a kritika megmaradhat, de helyes volna a helyzet objektív, most már a történelmi távlatból is beigazolt képét is látni. Minden könyv tetszés-hatásán kívül kell lennie meggyőzés beli hatásnak is. A magyar márciusi forradalom vereségét nem szabad így visszaadni. Egy egyénen keresztül tényleg tükröződhetett így, ahogy Ön rajzolja, de egészében, történeti objektivációjában mégsem így folyt le. S ekkor még mindig meglehet az álláspontja az egészel szembe. Mondom: a megismerésünkön és a világnézetünkön átszűrt korbeállítások, hátterek, összefüggések markánsabb leszögezése hiányzik a két részletből. Ha ez belekerül: végleg pompás. Azonkívül észrevettem, hogy elejti néhol a jó helyzeteket, épp literárisan nem törekszik helyenkint a hatásosabb effektusokra, holott odaveti, de nem hozza ki belőle a hatást, tovább siet. — A leghelyesebb volna, tehát ha küldené azt, ami kész és én megjegyzéseimmel visszaküldeném s Maga a kívánt dolgokat beledolgozná, vagy módosítaná ép a vonzóbbá, elfogadhatóbbá meg teljesebbé való tevés céljából. Mondom: célja legyen: egy paraszt élete, azaz a Maga egyéni életsorsán keresztül annak az általánosságnak az értelmezése, ami a szocializmusba nehezen belenövő mai magyar paraszt. Mégegyszer: üdvözlöm az írásért, jó munkát, jó munkakedvet, jó birkózást. Vigye tető alá ezt a dolgot: okvetlen meg fogja (vagy fogják) tudni csinálni az útját.

Nagyon sokszor üdvözlöm
Gaál Gábor

Cluj, 1934. április 7.

Kedves Uram!

Április 4-ről keltezett soraira válaszolok. Legutóbbi lev. lapja óta nem érkezett hozzá-
m Öntől semmiféle postai küldemény; illetve érkezett a hét elején egy ugyanolyan
avisó a vámtól, ahol a csomagokat adják ki, mint a régebbi postai küldeménye
esetében. Mivel azonban tudom, hogy a vám csak abban az esetben adja ki a kéz-
iratcsomagokat ha azt előzőleg az államvédelmi hivatal elolvassa, ezért a csomag
átvételéért nem jelentkeztem, nehogy ugyanolyan ismétlődjön meg, mint a múltkor.
Várjuk meg tehát amíg ez a postai küldemény visszamegy Önhöz s csak azután
állapítsuk meg, hogy mi történt az egészsel.

Munkáját illetőleg nem szabad, hogy ez az itteni incidens akadályt jelentsen.
Önéletrajzát föltétlenül meg kell csinálni és önéletrajzának föltétlenül meg kell
jelenni. Kézirata továbbra is ugyanúgy érdekel mint azelőtt. Ha előfizetőt tud sze-
rezni feltétlenül szerezzé meg, mert valahogy csak eljuttatom. Hoffmann Vilmos
rendesen megkapja tőlem a lapot. Különben is ezek az anamáliák sem rajtam múl-
nak. A magyar minisztertanács több mint egy éve kitiltotta a lapot s a kitiltást
szigorúan ellenőrzik.

Ha van a Korunknak való írás, kérem, küldje.

Nagyon sokszor üdvözlöm

Gaál Gábor

1934. IV. 3.

Kedves Uram!

Ma érkezett lev. lapjára s ezt megelőző soraira válaszolok. Kéziratot én nagyon
hosszú ideje nem kaptam Öntől. A legutólsó volt az, aminek a vételét legutóbbi
két lapján jelzi. Helytelen volt a csomagban való küldés, mert az államvédelmi
hivatalhoz került s egyes részei miatt engem vontak felelősségre s végül nem adták
ki. — Kéziratot rendes levélben küldjön ezentúl. Írjon vékonyabb papírra s ne igen
haladja meg a rendes levél súlyát. Eddigi postai küldeményeit viszont reklamálja
meg az ottani postán. Vissza kell kapnia. — Ha tud előfizetőt szerezni, szerezzé
meg. Az előfizetés díját tartsa meg honorárium fejében. Meg kell találnia a formát,
hogy szépirodalmi s kritikai írásait megkaphassam. Tehetségét változatlanul be-
csülöm.

A napoknak minden vonatkozásban nagy a súlya. De ezért vagyunk napjaink
férjiai.

Nagyon sokszor üdvözlöm

Gaál Gábor

Cluj, 1934. VI. 16.

Kedves Uram!

...atát a következő címre küldje: Kulai ... V. Nádor u. 12. A kézirat legépelésére
vagy a ... meg, hogy a kézirat anyagát Ön folytatólag küldi s az egésznek szept-
ember 1-re kell készen lennie. Számoltam u. i. azzal a körülménnyel, hogy addig
Ön teljesen befejezi önéletrajzát. Az illető a legépelést teljesen ingyen vállalja. Kéz-
irat küldeményéhez természetesen mellékeljen pár sort és hivatkozzon rám, hogy
az én soraimra küldi ezt a kéziratot. Persze én ezt az ügyet már leleveleztem az
illetővel.

Nagyon sokszor üdvözlöm

Gaál Gábor

Kedves Uram!

Mellékelten küldöm — kivágásban — a nyári duplaszámban megjelent versét.

Sajnos a lap ottani szállítási ügye még mindig elintézetlen.

Mi van a regény másolásával? Se Öntől, se Pestről nem kaptam semmiféle hírt.

Nagyon sokszor üdvözlöm.

Gaál Gábor

Kedves Uram!

Ma érkezett levelére azonnal válaszolok. — A megérkezett elbeszélés szövegét el-
tettem. Megvárom, amíg ideér az egész, s akkor majd egyben elolvasom. Nagyon
szeretném, ha jó írás lenne, mert akkor lehoznám a lapban, akár folytatásokban is,
ha egyszerre túl sok. Sőt, ha jó lenne, külön lenyomatban is kihoznám. (Őszintén
kivánnám már, hogy valahogy az előtérbe érjen. — A verset elolvastam. (Mellékel-
ten vissza is küldöm!) Jó vers — de felfogásom szerint kár hogy a sötétségbe, a
pesszimizmusba ejti el s hogy „eget” invokál s polgár módra oldja meg, holott a
versben az első sortól végig, az utolsó sorig, (ahol elrontja!) kínálkozik, kézen fek-
szik az osztálydüh, az osztály harca kicserdítése olyan dühvel és olyan fekete hara-
gosan, ahogy ez bizonyára Magában is morajlik. Kérem: ne feledkezzen meg az
összefüggésekről. Nem az isten és nem az „egek” miatt van ez így. Ne is ezekre
hárítsák át a megoldásokat. — Különböznél örömmel veszem valóság-hű (részlet) látá-
sát. Bizakodó szeretettel olvastam és hallottam ki a Maga hangját. — Nem tudom,
irtam-e már Magának erről: nincs kifogásom (fejlődése tekintetében) „szabad” ver-
selése llen, de mégis felhívom a figyelmét nemzeti (ségi) formáinkra, amiknek a
tövében felnőtt. Ezek a nemzeti (ségi) formák mai szociális tartalmakkal ellátva a
költő útja. Gondolkozzon ezen.

Önéletrajzát most várom: Nagyon kíváncsi vagyok.

Én magam is szeretnék találkozni Magával. Sok beszélni valónk volna. Már én
Magyarországra — büntetlenül — nem mehetek. Emigráns vagyok.

Nagyon sokszor üdvözlöm

Gaál Gábor

Olvasta Nagy Lajos Kiskunhalom
című könyvét? Olvassa el! A bpesti
Pantheon adta ki.

Kedves Uram!

Válaszom betegségem miatt késett. Szocialista világnézet című tanulmányát Dr. Mol-
nár Erik ügyvéd címére küldje el. (Kecskemét, Nagykőrösi utca 29.) Molnárnak (Je-
szenszky Erik) egyidejűleg írtam. — A nyár helyenkint pompás, egészében mese és
tartalom hiányos. Mivel betegségem miatt nem tudtam vele kellő frissességgel fog-
lalkozni, még egyszer elolvasom s felhasználása felől csak ezután értesítem. A val-
lomásból 250 oldal már itt van. Csupán belenézegtettem. Az elmélkedések rontják az
írás izjesztően dokumentáló részeit. Ez a megjegyzés persze a legkevésbé sem vég-
leges. — Aggályait illetőleg megjegyzem, hogy könyve egész jelentéktelen simítás-

sal kitűnő könyv lesz. — „Író”-sága felől ne kétségeskedjen. Mindenesetre: állapot-rajzban nem rekedhet el.

Amint a vallomás egésze kezembén, értesítem.

Nagyon sokszor üdvözlöm

Gaál Gábor

20

1934. december 20.

Kedves Uram!

Ma érkezett levelére válaszolok. Üdvözlöm, hogy odahaza van.

Elméleti tanulmányához nem tudok hozzászólni. Nem láttam. Azok után, amiket ír, eltudom képzelni hibáját. Az a tekintély meg van, akinek a meglétét Ön hiányolja. Meg van azokban az Uljanovi iratokban, amikhez sajnos alig lehet hozzáférni. Tételének ismerete azonban sokunkban eleven. Ha Jeszenszky bírálata úgy szól, hogy hiányzik belőle a konkrét ottani viszonyokra utaló elemzés, úgy akkor tényleg lényeges részt hiányol. Akkor olyan részt hiányolt, melynek homályban léte miatt Ön is sok fölösleges lépést tesz. Mindenesetre tanulmányát csak abban az esetben hozza ki, ha már Maga is a legerősebben megrágtá. Különböző időpontokban érkező leveleiben látom nagyon helyesen egyre revideálja Önmagát és azokat, amiket ír. Tegye félre ezt is egy negyedévre. Közben hozza ki a novelláskötetét. Ennek a novelláskötetnek a kihozásában teljes mértékben a rendelkezésére állok. Közölje tehát azoknak a kiadóknak a címét, illetve lektoroknak nevét és címét, akikhez ajánlást kell Önről írnom. Ezt nemcsak kötelességemnek tartom, hanem szíves örömmel teszem, nemcsak azok miatt az irodalmi teljesítmények miatt, amiket előttem a Korunkban tett, hanem mert hiszek további fejlődésében és ezt a fejlődést részemről sarkalni óhajtom. Ami a fogházban írt tanulmányát illeti, ezzel kapcsolatban a következőket említem meg: nem veszem zokon, de egyáltalán nem vagyok elragadtatva attól, hogy a Válasz csoportban jelentkezzen. Láttam a Válasz valamelyik számában egy kisebb cikkét — megcsonkítva. Tényleg álljunk szóba az ördöggel is a igazságainkat csak így közölhetjük, de hogy képzeli, hogy az igazságaink megcsonkításával napvilágot láthatnak? Értsem az Ön helyzetét és rendben levőnek találok a Tiszán-túli jegyzeteket, ha olyan sajtótermékekben napvilágot látnak, ahol az ördögtől kezdve tényleg lerakja a hasábokra szellemi tartalmát a legkülönbözőbb megnyilvánulás. De nem ilyen a Válasz esete. A Válasz a magyar fasizmus második ellenforradalmi értelmiségi élcsapatának a tömörülése, nagyon ravaszul és nagyon megejtő varázslatossággal, ebben a csoportban Önnek nem szabad a nincstelen zsellért reprezentálni, mert ezzel tovább fokozza azt a zavart, ami sorainkban az elnyomás következményei miatt különben is megvan. Már előre aggódom, hogy szociográfiai rajzát Németh László bizonyos törlésekkel most is alkalmasnak fogja találni, hisz Németh Lászlónak önre halálosan szüksége van s félek, hogy Ön bele fog ezekbe a törlésekbe menni.

A Vallomást még nem olvastam el teljesen. Rengeteg dolgom van és mindig valami erősen hátráltató körülmény közbe jön. Így pl. jó egy hete változatosság kedvéért az, hogy beteg a szemem. Rengeteg a munkám és nem szabad olvasnom. Vallomásával az a tervem, hogy a nálam lévő kéziratot én átdolgozom olyan értelemben, hogy kihúzom belőle azt, amit fölöslegesnek tartok és belejegyzem helyenként röviden azt, amit Önnek kell még beleírnia, illetve megteszem azokra a helyekre részletes kritikámat, amiket másképp szeretnék, de bennehagyandónak vélek. Ismét örömmel látom, hogy rájött arra is, hogy a könyvnek nem lehet Vallomás a címe. Különbösen még mindig fenntartom azt a megjegyzésemet, amit még a nyáron kézírata első részének ideérkezése után írtam.

Próbáljon visszaemlékezni erre. A könyvnek egy osztály dokumentumának kell lenni és nem pedig egy ember vallomásának. Egy osztály dokumentumának Magán ke-

resztül. Különbön egyáltalán nem baj ha sokat bajlódik vele. Az írás mesterségét csak ezzel a kínlódással lehet és szabad elsajátítani.

Különbön pedig teljes szeretettel figyelem és követem nyomaít /a Nyárra vonatkozólag pár nap múlva nyilatkozom, a kötetbe feltétlenül be kell venni/ — egy zord megjegyzést azonban teszek. Nem szeretném, ha Önnel kapcsolatban Kassák Lajos esete a magyar irodalomban megismétlődne. Ne vegye bántalomnak. Nem látom eddig ennek sehol sem jelét. Az aggodalom azonban előre szalad és a jövőbe néz, akár van oka rá, akár nincs. Az aggodalom a félelem anyja s most mindenütt a félelem ólálkodik körülöttünk. A Maga levele is, amelyik ma jött, inkább lehangel emberről ad hírt, mint a bátorról.

Minden kéréséhez nagyobb teljességgel tudnék hozzászólni, ha az ottani élet aktáit teljességgel ismerném. Am amennyire ismerem is: kítartásra és arra az aszketikus keménységre kérem, ami a mi nagyjainknak minden borúban érintetlen tulajdona maradt.

Nagyon sokszor üdvözlöm
Gaál Gábor

U. I. Természetesen a Korunk nagyon szívesen hozza a szóbanforgó szociográfiai felvételt.

21

Cluj-Kolozsvár, 1935. május
18.

Kedves Uram!

13-ról keltezett soraira válaszolok.

A júniusi számban hozom önéletrajzának egyik részletét, valószínűleg „Cselédcsűrhe” címen. Azt hiszem a címből tudja, hogy melyik részre vonatkozik.

Mellékelten visszaküldöm a Nyár című elbeszélést és a József Attila jegyzetét. A József Attila jegyzetet nem használtam, mert nagyobb terjedelmű tanulmány jelent meg a beküldés idejében József Attiláról a lapban. A Nyár c. elbeszélés lerövidítését kérem. Olyan lerövidítést kérek, mint ahogy a gőz megkisebbit bizonyos anyagból való tárgyakat.

A Méliusz által küldött cikket (pár nappal ezelőtt kaptam meg) még nem olvastam el, miután nagyobb terjedelmű cikkekkal a júniusi számra már el vagyok látva. Ha használom, úgy a júl- augusztusi számra kell hagynom.

Küldött még a tél folyamán egy kisebb rajtot „Magánzárka” címen. Ez az írása nem éri el azt a színvonalat, amit a Korunkban Ön eddigi szépirodalmi közleményeivel kifutott.

Különbön: a legőszintebben lehangol, hogy mindenütt látom a nevét s a Korunknak legfeljebb melléktermékeket küld. Látom a Válaszban, látom a Gondolatban, s látom az Ar ellen (nagyon szegényes) oldalain. Különösen a Válasz áprilisi számában megjelent és megjelenendő sorait sajnálom, hogy ott jelentek meg. A Válasz különben Önnek még nagyon keserű tanulságokkal fog szolgálni. Viszont: várjuk be a végét. Az, amit a Válaszra vonatkozólag Méliusszal közölte, nem győzött meg.

Legutóbbi soraiból úgy látom, hogy azt a levelemet, amelyben részletesen írtam az önéletrajzára vonatkozólag, nem kapta meg. Most csak röviden ismételem: önéletrajza igen nagy jelentőségű, a jó lektor a legjobb magyar könyvek egyikét csínlhatja belőle. Önéletrajzának terhére van a rengeteg elnyújtott elmélkedés. Az elmélkedések rezüméit épségben meg kell tartani. Ön viszont épp az ilyen elmélkedések kirajzolásában feltétlenül dolgozzék több plasztikával és ökonómiával. Romániában önéletrajza semmiesetre sem jelenhetne meg. Nem hiszem azonban, hogy Magyarországon is megjelenhetne. En még valószínűleg hozok belőle részleteket.

Nincs-e valakije Romániában, akihez ezentúl honoráriumát kifizethetném? A lapnak pénz mostanában egyáltalán nincs Magyarországon, innen pénzt oda küldeni

nem lehet, honoráriumát tehát csak az előbb jelzett módon tudom kifizetni. Ismeri Ön Ujvári Lászlót, vagy valakit ott, akinek a részére itt lejben kifizetéseket esz-közölhetek?

Nagyon sokszor üdvözlöm
Gaál Gábor

22

Cluj, 1935. május 10.

Kedves Veres Péter!

Miért nem válaszol legutóbbi levelemre? Bolhát ugratott valaki a fülébe, abban a sok szerkesztőjű Budapestben? Vagy a Korunkról már teljesen elfelejtkezett? Nem hinném. Avagy az én utóbbi hosszú hallgatásomat zokon vette s most Maga várat engem? Kérem, értse meg. Rám rengeteg munka súlyosodik állandóan, s azonkívül a szemem még mindig nincs egészen rendben.

Leveleletemet, amire még nem válaszolt, két héttel ezelőtt írtam. Egy csomó dologra kértem. Rövidítésére a Gyárnak, hogy megteheti-e. Ez már igen aktuális. Szerettem volna a júniusi számban hozni, s azonkívül címet kértem Magától s érdeklődtem szociográfiai tanulmánya sorsáról s persze beszámoltam a Vallomásról. Elvesztett volna a levelem? Kétségbeejtő volna, egy fél délután körmöltem vele.

Mindenesetre, akárhogy van, kérem azonnali részletes válaszát.

Megírtam még azt is, hogy ezentúl írásaiért rendszeren honorálok.

Sokszor üdvözlöm
Gaál Gábor

Új címe van a lapnak. Az új cím: Cluj, Str. Gen. Dragalinn 31.

23

Cluj-Kolozsvár, 1936. március
16.

Kedves Uram!

Mellékelten küldöm a lap márciusi számában megjelent cikke kivágását. A cikknek nagyon örültem s nagyon köszönöm.

Miután az Oravetz kifizetésében nem bízom, ezért egyidejűleg intézkedtem, illetve lefedeztem leiben annak az 50.- pengőnek a kifizetését, amit közös ismerősünktől, Kulai Erzsébettől a napokban otthoni címére megkap.

Amennyiben Oravetz Ön előtt mégegyszer kötelező nyilatkozatot tesz arra vonatkozólag, hogy a 40.-P.-t Önnek, ha részletekben is, de kifizeti, úgy beleegyezek abba, hogy azt a 40.-P.-it is Ön honoráriumként megkapja. Mindenesetre örülök, hogy az előbb említett 50.-P kifizetése pár nap alatt megtörténik s annyi ígéretemből végre valami kis pozitívum lett. (Szükségesnek tartom ezzel kapcsolatban megjegyezni, hogy csak a lap szegénységén múltott a rengeteg ígéretés és a sovány ígéretbeváltás. Reméljük azonban, hogy sikerül a 40.-P.-t is megkapnia, valahogy le tudom törleszteni az Önnel szemben örömmel vállalt kötelezettségét a lapnak.)

Megjelent könyvecskéjét, bár nem kaptam meg, láttam, sőt a lap újjászervezett Szemle-rovatában hoztam is belőle mutatóványt. Hozzáértő bíráló sajnos eddig nem akadt. (A szemelvény kivágását mellékelem.)

Természetesen most is további szíves munkáját kérem a lapba. Önéletrajzából újból fogok hozni részleteket, ettől függetlenül azonban egyéb írásainak is helyet tudok adni számról-számra.

Kérem, legyen olyan jó, válaszoljon jelen soraimra, mihelyt az 50.-P.-t megkapta.

Nagyon sokszor üdvözlöm
Gaál Gábor

Cluj, 1936. VIII. 10.

Kedves Uram!

... ma érkezett szives sorai vételét ... tett a miskolci íróhéten való je ... igen jó témát vetett fel. Együtt ... irodalom jó részével, „írókkal, értelmiségiekkel, ahogy feltételezem csizmában. Nem volna kedve ennek az íróhétnek a keretében írni valamiféle szerződést (?) a tényleges népi írónak ha nem is a viszonyáról, de a mai magyar életben is nyilván eredményesen glosszálható meglétéről. Azt hiszem, olyan téma ez, amely megfelel természetének s amiről élményszerű sőt talán súlyos mondanivalói vannak. Ezt a témát megoldhatja akár riportszerűen is, sőt talán megoldásának az ilyen oldottabb forma inkább kedvez. (Sajnos tanulmányának különnyomatát nem láttam, nem is tudom, melyik írásról van szó.) - Az előbbi sorokban felvetett téma ép' a miskolci íróhét aktualitása miatt szeptemberre volna időszzerű, 20-ig, legkésőbb 22-ig küldje el. Természetesen honoráriumért. Ha a felvetett témát nem találná megfelelőnek, úgy szívesen vennék egy rövid tárgyi beszámolót: is magáról az íróhétről. Szeretném ha valamelyik formában a dolgozatot megcsinálná. Mindenesetre az első fajta megoldást eredményesebbnek vélem.

Nagyon sokszor üdvözlöm
Gaál Gábor

Cluj, 1936. VIII. 14.

Kedves Uram!

Kö ... érkezett sorai vételét. Ezek után ... mindig szeretném ha Maga oldaná ... s mivel Maga a hét ... abban a formában, ahogy eredetileg felvetettem Ön előtt. A kért írásban tehát maga az íróhét csupán az alkalom, amelynek kapcsán a már körvonalazottakról Maga fejt ki a véleményét. Még egyszer kérem: csinálja meg. Mindenképp kötelező és elmulaszthatatlan ez a számvetése. — Az Oravetz Istvántól felvett 25.-P-t tudomásulveszem és régi, már megjelent írásai honoráriumának részemről való törlesztéséül ismerem el.

Minden jót kívánok. Nagyon sokszor üdvözlöm:

Gaál Gábor

Cluj, 1936. szeptember 1.

Kedves Uram!

Mellékelten küldöm megjelent írása kivágását a lapból. Azonkívül, hogy írását nagyon köszönöm, értesítem, hogy az írásért járó honoráriumot a hó folyamán küldöm meg címére.

Ami önéletrajza kiadását illeti: ezerszer és ezerszer óhajtom, hogy minél előbb napvilágot lásson, viszont végtelenül lehangolna, ha könyve csak abban az esetben kerülne felszínre, ha a könyvében megírtakat, bármilyen vonatkozásban, mégha a legkevésbé is — módosítaná. Könyvén legfeljebb helyenként csak rövidíteni szabad, véleményeinek és felfogásainak azonban okvetlenül meg kell maradnia minden kérdésben.

Az aszfalt baloldaliságot illető minden nézetét feltétel nélkül osztom. Általában őrizze magát és az esztétáktól semmiképp se engedje befolyásolni Magát. (Ezekkel kapcsolatban jegyzem meg, hogy mindig igen szívesen veszem a legutóbbi levelében is előforduló megjegyzéseimhez hasonló megjegyzéseket. Nagyon szeretném, ha szoros és őszinte maradna közöttünk az érintkezés.)

Múltkoriban tett kérésemet megismételem és nagyon szeretném ha a szociográ-

fiai irodalomról szóló beszámolóját már a lap októberi számára megírná. Ebben a vonatkozásban igen szívesen venném, ha egy rövid lev. lapon értesítene: számíthatok-e erre a dolgozatra már most, vagy sem.

Nagyon sokszor üdvözlöm
Gaál Gábor

27

Cluj, 1936. október 5.

Kedves Uram!

Nagy elfoglaltságom miatt csak most tudok válaszolni múlt hét elején érkezett soraira.

Nagyon örülök, hogy végre a Számadás napvilágot lát. (Ha szabad megjegyznem, harcoljon a szövegért s ne hagyjon ki belőle olyasmit, amit csupán magánkívánság vél kihagyandónak. Őszintén megvallva azt sem szeretném, ha kihagyná a Korunkra vonatkozó részt, mert szeretném, ha ez az agyonhallgatott, mellőzött, kitiltott, itt is vergődő lap egy olyan publikációban szóba kerülne, amelyik igen nagy felleget húz majd maga után megjelenésekor.)

Helyesnek tartom, hogy novelláit is kiadja. A Korunkban megjelent novellákat mellékelten kivágásban küldöm.

Ugyancsak ide mellékelem az októberi számban megjelent írása kivágását. A szeptemberi és az októberi számokban megjelent írásaiért a honoráriumot a jövő héten kapja meg egyszerre.

Várom a megígért tanulmányt.

Nagyon sokszor üdvözlöm
Gaál Gábor

Két elbeszélést, hogy a levél vastagsága miatt ne tűnjék fel túlságosan — holnap küldöm.

28

Cluj, 1936. XI. 14.

Kedves Uram!

Nagyon köszönöm sorait. Szeretném, ha ígért dolgozatát, legkésőbb huszadikáig elküldené. Ne legyen túlhosszú. Régi anyagait felhasználhatja.

Nagyon sokszor üdvözlöm
Gaál Gábor

29

Cluj, 1936. XI. 10.

Kedves Uram!

Nemcsak azért írok, mert szeretném tudni, hogy még a múlt hónapban küldött ... íret megkapta-e, hanem mert szeretném meg ... szociográfusokról írt dolgozatát. Nagyon szeretném ezt az írását még az idei decemberi számban közölni. Kérem, küldje előbb — mindenestre adjon életjelt magáról. Egyidejűleg szeretném megnyugtadni, hogy legutóbbi cikke honoráriuma nálam evidenciában van: ennek a hónapnak a folyamán feltétlenül megkapja. — Mikor jelenik meg könyve, mit csinál? Találkoztam itt Féjával, aki nagy szeretettel beszélt Önről. Olvastam Németh Lászlóról írt cikkét: igen helyes. Nem tudom, látta-e mit írtam én az év elején róla.

Nagyon sokszor üdvözlöm:
Gaál Gábor

Cluj, 1936. XII. 4.

Kedves Uram!

Ide mellékelem a lap decemberi számában megjelent cikke kivágását. Köszönöm. Nagyon megfelelt annak, amit kívántam.

(A lap decemberi számában ismertetés alá került a Cserépfalvy-féle riport gyűjtemény. Pár szóval bemutatta a lap a könyvet az olvasónak és az Ön riportjából közölt három oldal terjedelmű részletet. Ezt csak az információ kedvéért jegyzem meg.)

Felgyűlt honoráriumát most már igazán rövidesen kézhez veszi. Az én gazdaságommal is sok baj van, nehezen folyik be hozzám minden fillér, kuporgatni és gyűjtögetni kell, az átutalás is nehéz, sokba kerül, közbe mindenféle bajok történnek, nehézségek. A késedelem ezek miatt van.

Mikor jön ki az önéletrajza? Szeretném ha valami kedvére valót írna a lap januári számára. Lehet szépirodalom is, lehet vers, dokumentum, akármí.

Nagyon sokszor üdvözlöm
Gaál Gábor

Cluj, 1937. január 19.

Kedves Uram!

A legközelebbi napokban elmaradt honoráriumát kézbesíti ki címére a posta. Nagyon köszönöm, hogy türelemmel várt, állandó anyagi nehézségeim miatt azonban csak most tudtam elintézni.

Ne vegye rossz néven, hogy egyúttal kéziratot sürgetek. Nagyon szeretném, ha mielőbb küldene valami jó írást.

Mi van a Számadással? Mi van novellás kötetével? Mik a tervei? Minden érdekel. Kérem, térjen ki ezekre is pár sorban.

Nagyon sokszor üdvözlöm
Gaál Gábor

Cluj, 1937. június 7.

Kedves Uram!

A mai és a tegnapelőtti postával érkezett levlapjaira válaszolok.

Őszintén örvendek sikerének s ezzel kapcsolatban is a legjobbakat kívánom. Novelláskötetét miért nem hozta ki a Révai? Mire vár? Elképzelhető jobb alkalom alig adódhat. Avagy elejtette volna a kiadó a novelláskötet kihozását?

A világnézeti összefoglalás — ha máshol még nem jelentette meg, — a Korunkban szívesen megjelenne. Azzal a megjegyzéssel, hogy: „a Számadás egy kiadó által elhagyott fejezete.”

Az önbírálatot különben várom. Ráér a hó végéig, mondjuk 25-ig elküldeni. A Számadás példányait is türelmetlenül várom.

Nagyon sokszor üdvözlöm
Gaál Gábor

Cluj, 1938. február 2.

Kedves Uram!

Nem válaszolt egy levelemre, amit még karácsony előtt írtam. Mi újság? Hogy van? Min dolgozik?

Nagyon szeretném, ha írna, — ha kéziratot küldene. Most még nagyobb a szükség irására, mint valaha. Kérem: ne feledjen el. Kérem: ne feledjen el.

Nagyon sokszor üdvözlöm
Gaál Gábor

34

Cluj, 1938. február 12.

Kedves Uram!

Nagyon köszönöm pár nappal ezelőtt érkezett baráti sorait. Őszintén fájjalom, hogy exisztenciája még mindig nem alakult ki megnyugtatóan. Az említett Válaszcikket sajnos ezideig még nem láttam, s Vértéséről sem tudok közelebbieket. Szeretném, ha készülő könyvéből mielőbb látnék valamit. Ne feledjen el.

Nagyon sokszor üdvözlöm
Gaál Gábor

35

Cluj, 1938. május 5.

Kedves Uram!

Nagyon szeretném, ha mielőbb küldene valami kéziratot. Nemcsak én, de olvasóim is reklamálják. Lehet olyan is, mely egyidejűleg jelenik meg ott, csak olyan ne legyen, ami már megjelent. Kérem: ne térjen ki kérésem elől.

Nagyon sokszor üdvözlöm
Gaál Gábor

36

Cluj, 1938. május 10.

Kedves Barátom!

Köszönettel igazolom pár nappal ezelőtt érkezett válasz sorai vételét s arra kérem, legyen olyan jó ígért irását 18-20-ig beküldeni.

Nagyon sokszor üdvözlöm
Gaál Gábor

37

Cluj, 1938. május 22.

Kedves Barátom!

Megérkezett soraira ... val válaszolok, keserűséggel és sajnálkozással. T. i. május hetedikéről jelzett levelét illetve kéziratait nem kaptam meg. Ijesztő, de így van. — Nem láttam az említett lapot sem. Hát így élünk. Viszont mégis arra kérem, küldje el azt a 7-i levelet mégegyszer — ajánlva. — A Válasz megszűnéséről olvastam, illetve beolvadásáról olvastam. Nem igen lelkesített a hír, vagy rosszul ismerném Szabó Pált? —

Nagyon sokszor üdvözlöm
Gaál Gábor

38

Cluj, 1938. június 9.

Kedves Barátom!

Nagyon köszönöm ma érkezett sorait. A július 15-re megjelenő nyári duplaszámra feltétlenül beleszámítom a maga megígért irását. Nagyon kérem legyen olyan jó

20-ig elküldeni. Mi újság különben? Kelet Népébe dolgozik? A napokban küldök példányt is.

Nagyon sokszor üdvözlöm
Gaál Gábor

39

Cluj, 1938. november 8.

Kedves Barátom!

Mi újság? Szeretnék hallani részletesebben Magáról. Mennyire van az új könyvével? Nagyon örülnék, ha valami általános tájékoztatót írná arról, hogy mi történt szellemileg a Márciusi Front felbomlása óta? Boldog volnék, ha tanulmányban számolna be erről, de azt is szívesen venném, ha csupán magánlevélben tájékoztatna. Érdekelne persze szépirodalom is. Megkapta a legutolsó számokat?

Nagyon sokszor üdvözlöm
Gaál Gábor

40

Kolozsvár, 1938. december 12.

Kedves Barátom!

Régebben érkezett soraira válaszolok. Természetesen a régi tartalommal. Kéziratot szeretnék. Kéziratot. Ha nincs hamarjában más nekünk való, úgy szívesen vennék egy rövidebb darabot a MEFHOSZ kiadásában megjelenő könyvből is.

Ezúttal szeretném megjegyezni, hogy a Korunk januári számától kezdődőleg különösen szorgalmazni óhajtok egy eddig részünkről elhanyagolt írásformát, az úgynevezett rövidebb, de általános érdeklődésre számot tartó színes írást. Olyasféle műfaj ez, mint aminőből Ön már sokat írt. Emlékezem például arra, amit Hunyadi Sándor egy cikkével kapcsolatban a maga tollából még a Gondolat közölt. Elismerem, manapság nehéz ennek a műformának megtalálni esetről-esetre alkalmas tárgyát, de azért mindig akad. Szeretném, ha mielőbb asztalomon volna valami új írása.

A példányainkat remélem rendre megkapja.

Nagyon sokszor üdvözlöm
Gaál Gábor

41

Kolozsvár, 1939. január 9.

Kedves Barátom!

Nagyon köszönöm a múlt hó folyamán küldött jegyzeteket. Amint láthatta, mindkettő megjelent. Hasonló természetű írásokat bármikor igaz és őszinte örömmel veszek.

Rövidesen küldök honoráriumot.

Az előbbieket természetesen nem jelentik azt, hogy más természetű írását ne fogadnám örömmel.

Nagyon sokszor üdvözlöm
Gaál Gábor

Kolozsvár, 1939. Január 11.

Kedves Barátom!

Teljesen bizalmas jellegű tájékoztatását kérném, ha módjában áll a felvilágosítás.

Amint tudja, évekkkel ezelőtt a laptól Magyarországon megvonták a postai szállítás jogát. Egy alkalommal már Zsilinszky és Zilahy Lajos segítségével megpróbáltuk ennek a rendeletnek a visszavonását. Nem sikerült. Hónapokkal ezelőtt azután, anélkül, hogy mi bármiféle lépést tettünk volna, egy Bella Sándor nevű újságíró, aki az Igazság című ottani néplap munkatársa, teljesen önként följajánlotta közbenjárását Csóor Lajos orsz. képviselőnél, aki az ő főnöke, hogy keresztülviszi a lap ottani terjesztési engedélyeztetését.

Ki ez a Bella Sándor és ki ez a Csóor Lajos? Nem szeretnék valami csuszpájbza keveredni s azért kérem önt, lévén ezek úgynevezett parasztlap szerkesztők, maga ismeri őket.

Nagyon kérem, legyen olyan jó, válaszoljon pár sorban, ha módjában áll.

Nagyon sokszor üdvözlöm
Gaál Gábor

Kolozsvár, 1939. január 17.

Kedves Barátom!

Nagyon köszönöm ma érkezett kimerítő sorait. Mindenben okultam belőle. Levelének egy sora azonban zavarba hoz. Azt kérdezi, hogy „két újabb jegyzetemet nem jelezte, hogy beérkeztek-e” Nem tudom, milyen jegyzetekről van szó. Amit a múlt hó vége felé beküldött, az a két írás a címére jó pár nappal ezelőtt megküldött januári számunkban megjelent. Azóta küldött volna újabbakat? Kérem, jelezze, ha nem kapta volna meg a januári példányt. Ha pedig tényleg újabb kéziratokat küldött volna, úgy kérem azok másolatát, mert akkor bizony útközben elvesztek.

Nagyon sokszor üdvözlöm
Gaál Gábor

Kolozsvár, 1939. július 31.

Kedves Barátom!

Nagyon köszönöm disputa cikkét. Továbbítottam Szekereshez. Disputája tehát Szekeres válaszával együtt a szeptemberi számunkban jön. Az Ön disputája természetesen minden változtatás nélkül jelenik meg a lapban.

Értem nehézségeit, kérdéséhez azonban teljes határozottsággal nem tudok hozzászólni. Nem ismerem a Kelet Népe, Szabad Szó és Magyar Nemzeti Parasztpárt mozgalmát. Sőt a lapokat sem ismerem. Ide nem járnak. Más magyar lapok se járnak. Nem tudom, miben egyeztek meg, legfeljebb a közölt nevekből sejthetem, hogy mi az új csoportosulás lényege. Ha Ön röviden írt volna róluk valamit, a céljukról vagy a célkitűzéseikről, akkor határozottan szembeszáll úgy az olasz, mint a német totális eszmékkel és törekvésekkel, és nem szerepelnek benne Féja „szocializmusának” meg gondolásai, valamint a magyar szociális kérdéseket napirendről letoló faji és egyéb teoretizálások, akkor bizonyára nem csupán kívülről, de belül is ott a helye. Félek, azonban s ezt a félelmet főleg Szabó Pál támasztja bennem, hogy ez a mozgalom ismét nem arra tart, ahova készül. Mindenesetre s ezt még egyszer kiemelem

nincs elégséges képem ezekről s ezért nem is tudok tanácsot adni. Azonkívül: olyan kérdésben, hogy lecsatlakozzam-e vagy sem valahova, végül az a döntő, hogy azok, akikhez kérdéses a csatlakozása: mit csinálnak? Ha arra rengeteg ellentmondásra gondolok, ami Féja egész pályáját telíti, akkor kétségtelenül azt kell mondanom, hogy nem csatlakozni oda, ahol Féja áll. Viszont mindig, mindenki változhatik, s megtörténhetik, hogy Féja végül ráeszmél arra, hogy nem arról van szó, hogy a magyar szociális kérdést részleteiben, hanem arról, hogy teljes egészében megoldják. Minél előbb és minél határozottabban.

Mindenesetre szeretném tudni, hogy végül Ön hogy határozott.

Nagyon sokszor üdvözlöm
Gaál Gábor

45

Kolozsvár, 1940. március 7.

Kedves Barátom!

Ne vegye rossz néven, hogy késve válaszolok legutóbbi soraira, de igen nagy az elfoglaltságom. — Ez a késelem magyarázata. Írásai feltétlenül érdekelnek és szeretném, ha azokat ajánlott levélben mielőbb elküldené. Készülő könyvei rendkívüli mód érdekelnek. Nincs-e azokban olyan fejezet, ami önállóan megállná helyét a lapban? Örülök, hogy dolgozik. Soraiból látom, hogy megelégedésre.

Szeretettel, nagyon sokszor üdvözlöm

Gaál Gábor

46

Kolozsvár, 1940. június 9.

Kedves Barátom!

Régebben küldött tanulmánya a júniusi számban jelent meg. Az ezzel egyidejűleg érkezett elbeszélés a következő nyári, dupla számban jelenik meg. Mi újság? Melyik könyve jelenik meg a könyvnapra? Ha lehetséges, szeretném látni. A kiadója küldhetne egyet ajánlott nyomtatványként. Hogy van? Odahaza dolgozik? Szívesen venném, ha kimerítően írna.

Nagyon sokszor üdvözlöm
Gaál Gábor

47

Kolozsvár, 1940. június 17.

Kedves Barátom!

Kívánsága szerint itt küldöm a novella „eredetijét”.

A júl-augusztusi nyári kettős számunkban, mint ahogy jó pár nappal ezelőtt jeleztem már egy levelezőlapon, — megjelenik.

Nagyon sokszor üdvözlöm
Gaál Gábor

48

Kolozsvár, 1940. október 4.

Kedves Barátom!

Nagyon szeretném, ha kimerítően írna. Most én is ráérek hosszabb levelezésre, miután a lap egyenlőre nem jelenik meg. Azt is őszinte köszönettel venném, ha

legutolsó megjelent könyvét elküldené, vagy elküldetné. Persze a legjobban szeretném már személyesen is megismerni. Nem látogat el ide? Kérem, írjon mielőbb.

*Nagyon sokszor üdvözlöm
Gaál Gábor*

49

Kolozsvár, 1940. október 18.

Kedves Barátom!

Köszönöm 10-ről kelezett sorait. Remélem rövidesen megismerhetem. Igen szeretném, mielőbb. Könyvit látom, de igen drágák. Mindenesetre előre hálás vagyok kiadói példányokért, ha küldet. -November elsejétől új címem lesz. /Bem ucca 7./ Addig a régre írhat. Mik a téli munkatervei? Nagyon sokszor üdvözlöm

Gaál Gábor

50

Kolozsvár, 1940. november 7.

Kedves Barátom!

Megkaptam legutolsó könyvét. Nagyon köszönöm. Elolvasni még nem volt időm. Hosszú és körülményes költözködésem jó pár napja megakadályoz mindenben. Új címem van: Kolozsvár, Bem ucca 7. — Hogy van? Rendbe jött már egészségileg?

*Nagyon sokszor üdvözlöm
Gaál Gábor*

